

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Mitä vammaisneuvostojen toimijoiden tulisi tietää uudesta esteettömyysasetuksesta?

Yliarkkitehti Niina Kilpelä
Ympäristöministeriö
Rakennetun ympäristön osasto

Sisältö

- Uusi asetus esteettömästä rakennuksesta voimaan 1.1.2018
  - Merkittävimmät muutokset, palveluasuminen, muut kuin asuinrakennukset
- Vammaisneuvostojen vaikuttamismahdollisuudet
- Kysymyksiä ja keskustelua

<http://www.ym.fi/rakentamismaaraykset>

- Asetus rakennuksen esteettömyydestä
- Perustelumuistio
- Ohjeet (lausuttavana 18.12. asti)
- Opas

Esteettömyyden tarve

- Esteettömyys on hyviä perusratkaisuja, jotka palvelevat mahdollisimman monia
  - Määräykset ovat minimitaso
  - Toimiva lopputulos edellyttää hyvää suunnittelua, mitä vähemmän normeja sitä suurempi painoarvo suunnittelulla
  - Esteetön suunnittelu edellyttää kokemusta – ja valistunutta tilaajaa
- Esteettömyyttä vauhdittavat ajankohtaiset tekijät
  - Väestörakenteen muutos
  - Asuntokannan tilanne
  - Peruskorjausten aikakausi: valtaosa 1960- ja 1970-lukujen kerrostaloista peruskorjauksessa

Lähtökohdat uudistamiselle

Nykyinen asetus annettiin 1.10.2004

Määräyksiä, ohjeita, selostuksia

Maankäyttö- ja rakennuslain muutos (958/2012) 1.1.2013

Perussäännökset ja asetuksenantovaltuudet
rakentamisen teknisistä vaatimuksista

Rakentamista koskevat asetukset on uusittava
vuoden 2017 loppuun mennessä

Säätelyn lähtökohdat säilyvät

- Rakennushankkeeseen ryhtyvä vastaa, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan säännösten ja myönnetyn luvan mukaisesti
- Rakennusvalvontaviranomainen valvoo rakennustoimintaa yleisen edun kannalta ja osaltaan huolehtii, että rakentamisessa noudatetaan Maankäyttö- ja rakennuslakia
- Kunnan rakennusvalvontaviranomaisella laaja soveltamis- ja harkintavalta

Esteettömyysvaatimukset yhteen asetukseen

RAKENTAMISKOKOELMAN MÄÄRÄYKSET JA OHJEET

F1 | *Kulkuyhteydet
Tasoerot
Hygieniatilat
Kokoontumistilat
Majoitustilat*

F2 | *Porras
Luiska, tasanne
Kaide ja käsijohde
Valoisuus ja valaistus
Lattiapinnat
Ovet
Hissit*

G1 | *Tilat ja varustus
Ovet ja kulkuaukot
Kulkuyhteydet*

Osittain myös
asetuksiin rakennuksen
paloturvallisuudesta ja
käyttöturvallisuudesta

LAKI, ASETUS JA OHJEET

MRL 117 e§ (voimaan 1.1.2013)

"Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennus ja sen piha- ja oleskelualueet suunnitellaan ja rakennetaan niiden käyttötarkoituksen, käyttäjämäärän ja kerrosluvun edellyttämällä tavalla siten, että esteettömyys ja käytettävyys otetaan huomioon erityisesti lasten, vanhusten ja vammaisten henkilöiden kannalta."

Asetus rakennuksen esteettömyydestä

Voimaan 1.1.2018

Ohjeet rakennuksen esteettömyydestä

Valmisteilla

Muutoksia yhtenäisemmän soveltamisen tueksi

- Kukin vaatimus vain yhdessä asetuksessa (koordinointi käyttöturvallisuutta, paloturvallisuutta ja asuntosuunnittelua koskevien asetusten kanssa)
- Oikea säädöstaso: ohjeesta asetukseen sisällön näin edellyttäessä, esim. mitoitus
- Mitat yksiselitteisiksi, täsmällisemmät vaatimukset:
"soveltuva" -> tasainen, kova ja luistamaton
"tarpeen mukaan" -> vähintään 5 %
- Rivitaloon johtavan kulkuväylän esteettömyys (aiemmin ehdollinen)
- Asumista palvelevat välttämättömät tilat (perustelumuistio): uutena parveke, asuntos sauna pois
- Erityisesti liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle tarkoitettujen asuntojen mitoituksesta omat vaatimukset, väljempi mitoitus

Soveltamisala

- **Luvanvaraiseen** uuden hallinto-, palvelu-, toimisto-, liike-, varasto-, tuotanto- ja asuinrakennuksen rakentamiseen
  - Pientalon rakentamiseen sovelletaan ainoastaan 2—4 §:ää
  - Varasto- ja tuotantorakennuksen rakentamiseen ainoastaan 2—5, 8, 10 ja 11 §:ää
  - Vaikka rakennuksen pääasiallinen käyttötarkoitus olisi muu kuin asetuksessa lueteltu, asetus koskee tällaisessa rakennuksessa sijaitsevaa tilaa, jonka käyttötarkoitus on jokin mainituista
- Asetuksen soveltumisen kuhunkin yksittäistapaukseen ratkaisee rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta vastaava kunnan rakennusvalvontaviranomainen

> Korjausrakentaminen ja käyttötarkoituksen muutokset

- Vain **rakennuslupaa** edellyttäviin toimenpiteisiin
  - Käyttötarkoituksen muutoksen osalta soveltaminen on rajattu rakennusluvanvaraisiin muutoksiin, joissa rakennuksen käyttötarkoitus muutettaisiin hallinto-, palvelu-, toimisto-, liike- tai asuinkäyttöön
- Rajattu asetuksessa mainittuihin rakennustyyppeihin ja asuinrakennuksessa vain **yleisiin tiloihin**
- Edellytetään esteettömyyden parantamisen **tarkoituksenmukaisuutta** *rakennuksen ominaisuudet* sekä toimenpiteen *laatu ja laajuus* huomioon ottaen
- Sovelletaan vain korjattavaan/muutettavaan osaan, ei koko rakennukseen

Rakennukseen johtava kulkuväylä

- Vähintään 1200 mm leveä, helposti havaittava, pinnaltaan tasainen, kova ja luistamaton kulkuväylä tontin tai rakennuspaikan rajalta sekä tilasta ja alueelta, joka palvelee rakennuksen käyttöä
  - Mm. oleskelualueet, leikkipaikat, jätehuoneet, säilytystilat, auto- ja pyöräpaikat sekä autotallipaikat, riippumatta siitä missä ne ovat
- Ulkotilassa sijaitsevan (maanvaraisen) kulkuväylän kaltevuus saa olla enintään 5 % (1:20)
- Jos kulkuväylällä on porras, sen yhteydessä on oltava luiska tai kiinteästi asennettu pyörätuolin ja pyörillä varustetun kävelytelineen käyttäjälle soveltuva henkilöiden nostoon tarkoitettu laite

Ei koske omakotitaloa, paritaloa eikä kaupunkipientalaa, jos esteettömän kulkuväylän toteuttaminen olisi **rakennuspaikka ja korkeuserot** huomioon ottaen mahdotonta

> Luiska

- Helposti havaittava, suora, pinnaltaan tasainen, kova ja luistamaton
- Leveys ≥ 900 mm, reunassa on oltava ≥ 50 mm korkea **suojaraina**, jos luiska ei rajaudu kiinteään rakenteeseen
- Luiskan ala- ja yläpäässä on oltava $\geq 1\,500$ mm pitkä vaakasuora **tasanne**
- Kaltevuus enintään **5 % (1:20)**
  - Jos korkeusero on $\leq 1\,000$ mm, luiskan kaltevuus saa olla ≤ 8 % **(1:12,5)**
Tällöin yhtäjaksoisen luiskan korkeusero saa olla ≤ 500 mm, jonka jälkeen vaakasuora vähintään 2 000 mm pitkä **välitasanne**
  - Ulkotilassa luiska saa kuitenkin olla yli 5 % vain, jos se voidaan pitää sisätilassa olevaan luiskaan verrattavassa kunnossa

Kaiteesta, käsijohteesta ja muusta putoamisen ja harhaan astumisen estämisestä säädetään asetuksessa rakennuksen käyttöturvallisuudesta

> Autopaikat

- Jos rakennusta varten on autopaikkoja, niistä riittävän määrän, kuitenkin vähintään yhden, on oltava tarkoitettu liikkumis- ja toimimisesteisen henkilön käyttöön
  - Vähintään 3 600 mm leveä ja vähintään 5 000 mm pitkä ja se on merkittävä liikkumisesteisen henkilön tunnuksella
- Ei koske omakotitaloa, paritaloa eikä kaupunkipientaltoa

Ei velvoitetta järjestää rakennukselle autopaikkaa edes liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle, jos rakennuksella ei muutoin ole autopaikkoja

Rakennuksen sisäänkäynti

- Rakennuksen ulko-oven avautumispuolen etäisyys seinän sisänurkasta tai muusta kiinteästä esteestä on oven ulkopuolella oltava vähintään **400 mm**
  - Vapaa tila myös ulko-oven sisäpuolella helpottaa toimimista, vaikkei asetus tätä edellytäkään
- Ulko-oven edessä olevan **tasanteen** on oltava vähintään **1 500 mm** leveä ja vähintään **1500 mm** pitkä
  - Ulko-oven eteen tarvitaan tasanne, jotta siinä mahtuu kääntymään pyörätuolilla sekä avaamaan ja sulkemaan oven pyörätuolissa istuen, joutumatta siirtymään portaalle tai luiskalle

Ovet

- Rakennuksen ulko-oven ja asuinrakennuksen käyttöä palvelevan tilan oven on toimittava siten, että liikkumis- tai toimimisesteinen henkilö voi sen **helposti** avata
- Rakennuksen sisäisellä kulkuväylällä olevan oven ja aukon, porraskäytävästä asuntoon johtavan oven sekä palveluasunnon wc- ja pesutilan ja muussa kuin asuinrakennuksessa sijaitsevan esteettömän wc-tilan oven vapaan leveyden on oltava **≥ 850 mm**
- Muun rakennuksen kuin asuinrakennuksen huonetiloihin sekä asuinrakennuksen asuinhuoneisiin, asumista palveleviin välttämättömiin tiloihin ja rakennuksen käyttöä palveleviin tiloihin johtavan oven ja kulkuaukon vapaan leveyden on oltava **≥ 800 mm**
  - Koskee pientalossa vain sisääntulokerrosta

Ulko-oven ja muun uloskäytävän oven mitoituksesta säädetään asetuksessa rakennuksen **paloturvallisuudesta**

> Kynnykset

- Oven yhteydessä ei saa olla tasoeroa tai kynnystä, ellei se ole ääni-, kosteus- tai muiden vastaavien olosuhteiden vuoksi välttämätöntä
  - Tällöin kynnyks tai tasoero saa olla enintään 20 mm korkea, ja kynnyks on muotoiltava siten, että sen voi helposti ylittää pyörätuolilla ja pyörillä varustetulla kävelytelineellä
  - Koskee pientalossa vain sisääntulokerrosta
- Tasoero asuntokohtaisen ulkotilan oven yhteydessä oven ulkopuolella saa olla yli 20 mm, **jos tasoero on kohtuudella poistettavissa ulkotilan varustelulla**
  - Kohtuus tarkoittaa sekä kustannusten että toteutuksen helppoutta

Rakennuksen sisäinen kulkuväylä

- ”Julkiset rakennukset ja asuinrakennusten yhteistilat”
- Sisäisen kulkuväylän on oltava helposti havaittava, pinnaltaan tasainen ja luistamaton
  - Helppo havaittavuus voidaan toteuttaa esimerkiksi tummuus- ja materiaalikontrastien avulla
  - Muita tehostamiskeinoja ovat esimerkiksi valaistuksen kohdistaminen, opasteet ja näkövammaisille henkilöille tarkoitettut äänimajakat
  - Näkövammaisten henkilöiden suunnistautumista kulkuväylällä voidaan ohjata myös lattian pintaan kiinnitetyllä yhtenäisellä koholistalla
- Jos kulkuväylä on leveydeltään alle 1 500 mm, kulkuväylällä on oltava vähintään 15 m välein **kääntymistila**, jonka halkaisija on $\geq 1\ 500$ mm

Yhteys tasojen välillä muussa kuin asuinrakennuksessa

- Jos tasoero on **pienempi kuin rakennuksen kerroskorkeus**, tasojen välillä on oltava portaiden lisäksi yhteys joko asetuksen mukaisella **luiskalla** taikka **hissillä** tai muulla kiinteästi asennetulla pyörätuolin ja pyörillä varustetun kävelytelineen käyttäjälle soveltuvalla henkilöiden nostoon tarkoitettulla **laitteella**
- Jos tasoero on **yhtä suuri kuin kerroskorkeus tai sitä suurempi**, yhteys tasojen välillä on järjestettävä **hissillä**

Hissi asuinrakennuksessa

- Portaiden lisäksi hissi, jos käynti rakennuksessa sijaitsevaan asuntoon on sisääntulon kerrostaso mukaan lukien **kolmannessa tai sitä ylemmässä** kerroksessa
- Hissin korin on oltava vähintään 1 100 mm leveä ovisivultaan ja vähintään 1 400 mm syvä
- Hissiyhteyden on ulotuttava **sisäänkäyntitasoon ja jokaiseen tasoon, josta on käynti asuntoon tai rakennuksen käyttöä palvelemaan tilaan**
- Olemassa olevaan asuinrakennukseen jälkiasennettavan hissin **korin mitoitus voi poiketa säädetyistä**, jos se on välttämätöntä rakennuksen merkittävien ominaisuuksien säilyttämiseksi

Asunnon wc- ja pesutilan mitoitus

- **Ns. tavanomaisessa asunnossa**, hissillisessä kerrostalossa
  - Halkaisijaltaan $\geq 1\,300$ mm vapaata tilaa lattiatasosta 2 m korkeuteen saakka
  - Kiinteät kalusteet (kiinnitys läpäisee tilan vesieristyksen) eivät saa pienentää tätä tilaa
  - Wc- ja pesutilassa olevaa pesukonevarausta ei rinnasteta kiinteään kalusteeseen
  - Kiinteät kalusteet on sijoitettava vapaaseen tilaan nähden siten, että liikkumisesteinen henkilö voi käyttää niitä
  - Wc- ja pesutilan on oltava varustettavissa liikkumisesteiselle henkilölle sopivaksi
- **Asunnossa, joka on tarkoitettu palveluasumiseen tai liikkumis- tai toimimisesteisen henkilön tuettuun asumiseen**
  - Halkaisijaltaan $\geq 1\,500$ mm vapaata tilaa lattiatasosta 2 m korkeuteen saakka
  - Wc-istuimen toisella puolella on oltava vapaata tilaa vähintään 800 mm
- **Opiskelija-asunnot**
  - 5 %:ssa asuntoja / vähintään yhdessä asunnossa wc- ja pesutilan on oltava mitoitukseltaan väljempi

Esteettömät wc-tilat

- Rakennuksen **käyttötarkoitus, toiminnalliset kokonaisuudet ja kulkuyhteyksien pituus** huomioon ottaen tarpeellinen määrä **tarkoituksenmukaisesti sijoitettuja** wc-tiloja, jotka soveltuvat pyörätuolin ja pyörillä varustetun kävelytelineen käyttäjille
- Halkaisijaltaan vähintään **1500 mm** vapaa tila
- Kiinteät kalusteet on sijoitettava vapaaseen tilaan nähden siten, että liikkumisesteinen henkilö voi käyttää niitä
- Wc-istuimen kummallakin puolella on oltava vapaata tilaa vähintään **800 mm**
  - Vaihtoehtoisesti voidaan sijoittaa lähekkäin kaksi wc-tilaa, joissa toisessa on wc-istuimen vasemmalla ja toisessa oikealla puolella vapaata tilaa vähintään 800 mm
- Wc-istuin on sijoitettava **200–300 mm** etäisyydelle takaseinästä

Hygieniatilat

- Pukuhuone-, pesu-, sauna- ja uima-allastiloista **osan** on sovelluttava liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle
- Uimahalli-, kylpylä-, palvelukeskus-, oppilaitos- ja muussa vastaavassa rakennuksessa **vähintään yhtä puku- ja pesutilakokonaisuutta** on voitava käyttää liikkumis- tai toimimisesteisen henkilön ja hänen avustajansa **sukupuolesta riippumatta**
- Liikkumisesteisen henkilön pääsy uima-altaaseen on järjestettävä henkilöiden nostoon tarkoitetulla, **itsenäisesti** käytettävissä olevalla laitteella

Kokoontumistilat

- Jos katsomossa, auditoriossa, juhla-, kokous- tai ravintolasalissa, opetustilassa tai muussa vastaavassa kokoontumistilassa tai yleisön palvelutilassa on äänentoistojärjestelmä, siinä on oltava induktiosilmukka tai muu vastaava **äänensiirtojärjestelmä**
- Jos tilassa on kiinteät istuimet, esteettömien sisääntuloväylien on johdettava **useammalle** kuin yhdelle istuinriville, ja niille on sijoitettava *riittävä* määrä pyörätuolipaikkoja

Majoitustilat

- Vähintään 5 % majoitustiloista, kuitenkin vähintään yhden majoitustilan, sovelluttava liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle sekä hänen avustajalleen
- Tällaisessa majoitustilassa on oltava esteetön wc- ja pesutila
  - Vapaa tila 1500 mm, wc-istuimen vierellä 800 mm vapaa tila
- **Vähintään puolet** näistä wc- ja pesutiloista, kuitenkin vähintään yksi, on **varustettava** liikkumisesteisille henkilöille sopiviksi ja muiden on oltava *tarvittaessa* varustettavissa tällaisiksi

Vammaisneuvoston rooli?

- Tiedottaa esteettömyydestä, pitää esteettömyyttä ”esillä”
  - Kouluttautua ja kouluttaa, verkostoitua
  - Kuntalaisten ääni
- Edellyttää esteettömyyden toteuttamista ja **kannustaa** esteettämiin ratkaisuihin
  - YK:n vammaissopimuksen edellytysten toteutuminen
  - Esteettömyysmääräykset ovat vähimmäistaso
- Vammaisneuvostojen kuuleminen merkittävimmissä rakennushankkeissa
  - Esittely
  - Lausunnot

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kiitos

Yliarkkitehti Niina Kilpelä
niina.kilpela@ym.fi
+358 29 525 0019